

In het Veerse Meer probeert **Oyster Heaven** Zeeuwse platte oesters uit te zetten, om zo verdwenen riffen te herstellen en biodiversiteit op te krikken.

Zeeuwse platte op Limburgse klei

Bram Hahn

G.A.Dijkstra

Opstelling waarin algen worden gekweekt die dienen als voeding voor de oesters

Projectleider Femke van Toor

‘Zo’n 20 procent van onze kust was bedekt met oesters’

Een bont gezelschap meldt zich op een grijze, maar zachte na-jaarsochtend bij Oyster Heaven, een bedrijfje op een klein industrieterrein bij Kamperland, aan het zuidelijke uiteinde van de Oosterscheldekering. In een onooglijk gebouw-tje worden enkele journalisten, culinaire influencers en fotografen hartelijk ontvangen met Zeeuwse bolussen. En, oh ja, voormalig topatlete Dafne Schippers is er ook, met hond Mexx. Daarover later meer.

Het gezelschap is op kraamvisite, zou je kunnen zeggen. Want even verderop zijn bij een kweker onlangs weer talloze kleine oesterlarfjes uitgekomen, die hier bij Oyster Heaven verder zullen op-groeien. Niet om te worden opgegeten als ze eenmaal volgroeid zijn, maar om de natuur te redden. De initiatiefnemer is de Brit George Birch (34), die met zijn lange haar en wollen muts op het eerste gezicht helemaal op zijn plek is op en rond het water.

Hij studeerde ecologie en evolutio-naire biologie in Edinburgh, maar trok naar Rotterdam voor een MBA-opleiding aan de Erasmus Universiteit. Een be-

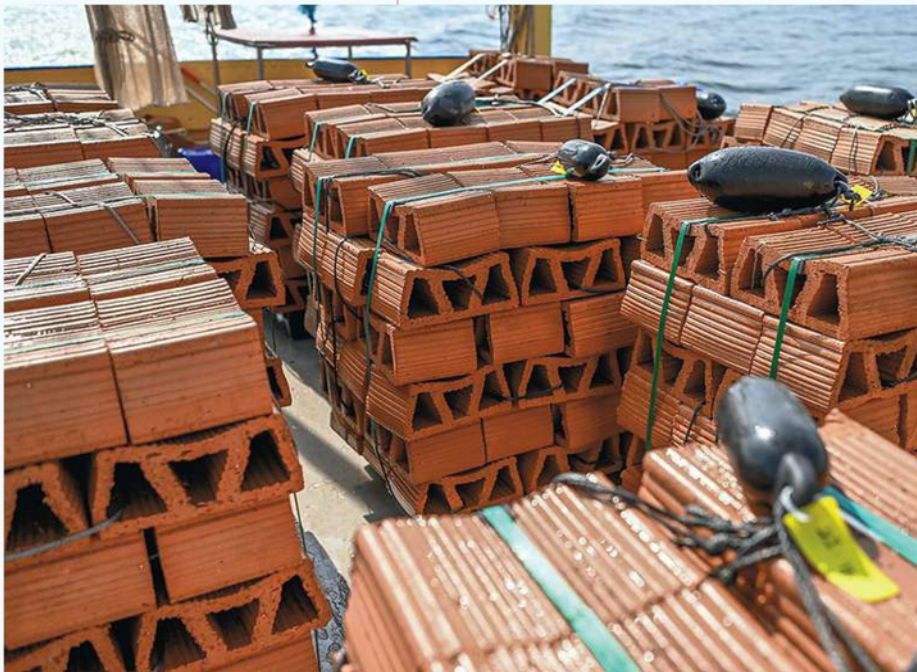
wuste keuze: ‘Ik was ervan overtuigd dat als ik iets wilde verbeteren in de wereld, ik verstand moest hebben van financiële systemen en kapitaalstromen.’ Maar de financiële sector kon hem niet lang beko-ren en vanuit Rotterdam was Zeeland niet ver weg.

De kust deed hem denken aan het landschap van zijn kinderjaren. Hij kreeg er na enige tijd de mogelijkheid zijn ken-nis van ecosystemen en financiën te com-bineren met het uitzetten van oesters in het Veerse Meer. Ruim honderd jaar gele-den waren de kusten van de Noordzee voor 20 procent bedekt met oesterriffen, legt Birch uit. Ze vormden onverwoest-bare onderwatersteden, waar talloze an-dere dieren zich konden voeden en ver-schuilen.

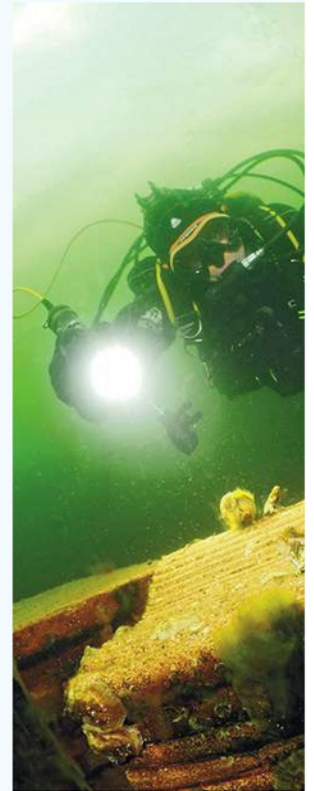
Daarnaast spelen oesters een belang-rijke rol bij het op peil houden van de wa-terkwaliteit. Eén enkele oester filtert elke dag 200 liter water. Birch wijst naar een aquarium met een paar oesters waarin een medewerker net een emmer troebel water heeft gekieperd: ‘Het water in die bak is over een paar uur volledig helder. Dankzij de oesters.’

Bovendien vormden die honderddui-

Natuurherstel

Kleiblokken met oesters worden op pallets gestapeld

Initiatiefnemer George Birch

zenden oesters, allemaal vastgeklonken aan de bodem en aan elkaar, een zeer robuuste kustverdediging. Birch toont een kaartje van ruim een eeuw geleden waarop de oesterriffen staan ingetekend. 'Het is bijna allemaal verdwenen. Weggevis en opgegeten,' zegt Birch. 'Rond 1870 visten vooral Britse vissers in korte tijd enorme hoeveelheden oesters uit zee, tot er een omslagpunt werd bereikt waarop de soort zichzelf niet meer in stand kon houden.'

Naast de commerciële visserij hadden de oesters ook te kampen met parasieten, verstoring van de bodem en een ijskoude winter in 1963.

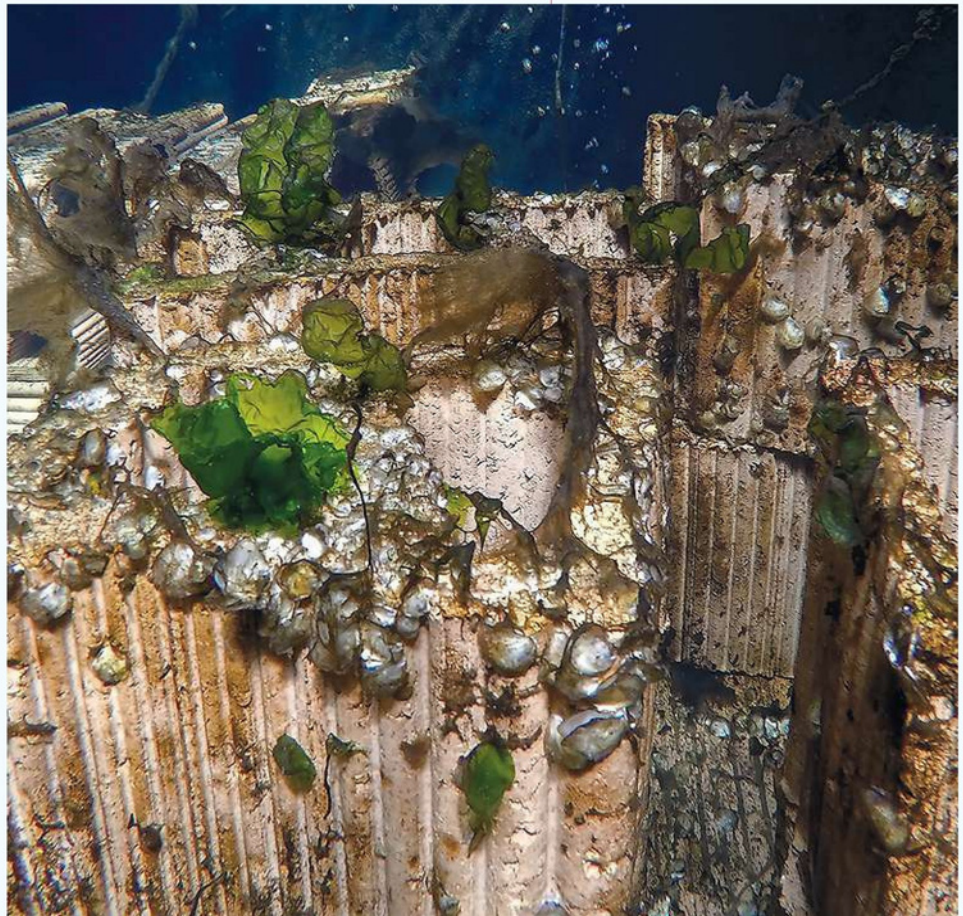
Oyster Heaven, opgericht in 2022, probeert nu de oesters een handje te helpen om weer van die riffen te gaan vormen.

Projectleider bij Oyster Heaven Femke van Toor leidt rond over het terrein om te laten zien hoe dat gaat. Het oestersubstraat, het zaad, is ingezaaid in de inkepingen van blokken met een open structuur, die in het Limburgse Brunssum worden gebakken. Op elk blok zitten 85 tot 150 baby-oesters, maar met het blote oog zijn enkel wat stipjes te zien. De aanwezigen mogen zelf tellen, om zo te ervaren wat de medewerkers van Oyster Heaven zoal doen. Het is een nauwkeurig werkje, maar noodzakelijk om goed bij te kunnen houden hoeveel oesters straks het water in gaan.

De geribbelde, rood-bruine blokken, *mother reefs*, ofwel moederriffen, worden op pallets gestapeld, onder water gezet en gevoed met algen die op het terrein

Duikers inspecteren de afgezonken kleiblokken

De klei vergaat, de volgroeide oesters vormen een rif

van Oyster Heaven worden gekweekt. Zo groeien de oesters in enkele weken tijd op tot jongvolwassen exemplaren, klaar om de wijde wereld in te trekken. Of nou ja, wijde wereld... het Veerse Meer, want daar worden ze uitgezet.

Oyster Heaven bevindt zich in de beginfase van het project Asta, waarbij de komende tijd op elke uitzetdag zo'n 45 pallets boordevol oesters worden neergelaten. Het gezelschap gaat iets zuidelijker, bij Oranjeplaat, mee het water op om te zien hoe dat gaat. Een bootje met een hijskraan tilt de pallets een voor een overboord en dropt ze met een grote plons het water in, waarna ze een meter of 3 tot 5 dieper op de bodem belanden.

Enkele duizenden oesters per keer, met als doel om voor het eind van 2025

ongeveer vier miljoen oesters te hebben uitgezet. Dat wordt gezien als de kritieke massa die nodig is om op eigen kracht een rif te laten bestaan. Het experiment wordt uitgevoerd op een perceel van een visser met wie afspraken zijn gemaakt, legt Van Toor uit.

De gasten mogen ieder hun eigen, zelf getelde blok het Veerse Meer in gooien. Ook Dafne Schippers. En nu we alles weten over de oester, worden we toch wel benieuwd naar de reden van haar aanwezigheid. Dat blijkt te maken te hebben met de trouwe Australian shepherd Mexx, die zich voorbeeldig gedraagt aan boord. Schippers is na haar actieve topsportcarrière gevraagd om ambassadeur te worden van Purina, een

**Voor het eind
van 2025 vier
miljoen oesters
uitzetten**

Natuurherstel

Zeeland versus Japan

De vele namen op veel menukaarten doen anders vermoeden, maar in feite is de oesterpopulatie in Nederlandse wateren erg overzichtelijk. Vroeger had je alleen maar de inheemse platte oester (*Ostrea edulis*), oftewel de Zeeuwse platte genoemd. Ook elders in de Noordzee kwam deze oester voor, wellicht wat groter of kleiner, afhankelijk van de temperatuur van het water en het voedselaanbod, maar in feite dezelfde oester.

In de jaren zestig, toen de platte onder meer door ziektes was gedeceimeerd, werd de Pacifische of Japanse oester (*Crassostrea gigas*) geïntroduceerd. In de handel kreeg deze de naam creuse. De aanduiding 'Zeeuwse oester' kan verwarrend genoeg op beide soorten slaan.

De creuse is minder gevoelig voor ziektes en bleek goed te gedijen. Toch klopt volgens Femke van Toor van Oyster Heaven het verhaal niet dat deze invasieve exoot de platte oester heeft verdreven. Hun ideale leefgebieden zijn nèt even anders: de platte gedijt het best op 1 tot 10 meter diepte, terwijl de creuse het juist goed doet op droogvallende platen en heel ondiepe riffen. Daardoor is de creuse beter zichtbaar en lijkt hij dominanter.

Elk blok huisvest 85 tot 150 jonge oestertjes

merk in diervoeding van foodgigant Nestlé.

Als de verslaggever de link zichtbaar nog altijd niet begrijpt, legt een woordvoerder van Purina uit dat het bedrijf een van de partners is van Oyster Heaven, omdat het graag bijdraagt aan herstel van de oceanen. En dat is weer zo'n belangrijk thema omdat Purina voor zijn kattenvoer enorme hoeveelheden vis verwerkt. Dus ziet het bedrijf het als zijn plicht om iets terug te doen voor de zee.

Het sluit goed aan bij de visie van Birch, die Oyster Heaven heel bewust niet als een ideële stichting heeft opgezet, maar als een commercieel bedrijf met een businessmodel.

Veel bedrijven ontkomen er tijdens hun productieprocessen niet aan dat ze schade toebrengen aan de natuur of veel beslag leggen op natuurlijke bronnen. In de visie van Birch biedt Oyster Heaven hun de mogelijkheid om hun ecologische voetafdruk te verkleinen, door te investeren in oesterriffen die leiden tot natuurherstel.

Om hoeveel geld het precies gaat, wil Purina niet zeggen, behalve dat het 'miljoenen euro's' zijn. In ruil daarvoor levert Oyster Heaven geen tastbaar product, maar de belofte, over een tijdje hopelijk ondersteund door meetbare data, dat de projecten inderdaad tot significante verbetering van de natuur hebben geleid.

Het zal nog een aantal jaren duren voordat echt duidelijk wordt wat de effecten op langere termijn zijn. In die tijd vergaan de kleiblokken en groeien de oesters aan elkaar tot een natuurlijk rif, dat op zijn beurt weer een rijke biotoop vormt voor andere dieren. Een volwassen oester brengt miljoenen larven voort, waarvan er bij gunstige omstandigheden ongeveer vijftienduizend tot oesters uitgroeien.

Birch en Van Toor rekenen erop dat er de komende jaren op meer plekken projecten kunnen worden opgezet om oesterriffen te herstellen. Birch: 'Honderd miljoen nieuwe oesters in 2030 in Europa, dat is het doel.' ★